

סוף זמן קר"ש

עש"ק ויגש

8:53

עש"ק ויחי 8:57

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק קפ"ו)

ממעיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקהל יטב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת ויגש

מס' פסחים ד. עד ה:

פרשת ויחי

מס' פסחים ו. עד ז:

ברקן את החפץ, משכיתו את חצר הרע
על ידי עסק התורה, לאור חזק וזקא, חיי
באשרות, חסד, השכל, כבוד, ליל
כשעריכם עוד להשתמש באור חזק
הזה בך משה עמוד יט

ג' טבת תשע"א

ויגש

שנה י"ג גליון י"ב (תקל"ד)

מעיינות השבוע

לשון הקודש

והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם.
ובמד"ר (מובא ברש"י) המדבר אליכם, בלשון הקודש. וברמב"ן
הקשה ע"ז מה סימן הוא שמדבר בלשון כי לדעתו לשה"ק הוא
שפת כנען ורבים במצרים יודעים אותו כי מצרים קרוב לכנען,
עיי"ש.

ובתח"ס מתרין שהשבטים היו יריאים דלמא השופט הזה
ראה באצטגנינות שלו שהם מכרו אחיהם הנקרא יוסף כמו שידע
באצטגנינותו סדר לידתם הבכור בכורתו וצעיר כצעירתו, ורק
רוצה להוציא מפה"ם שהם בעצמם יודו שמכרו אחיהם ואח"כ ידון
אותם על מכירתם כמעשה השר עם הרוגי מלכות, וע"כ לא האמינו
שהוא יוסף, לכך אמר להם יוסף כי פי המדבר אליכם בלשון קדש
זך, ונ"ל, וא"כ מה ה' לי להעמיד מליץ בינינו אם אני באמת יוסף,
עשיתי זאת כמתנכר לכם, אבל אם איני יוסף למה הוצרכתי
למליץ.

וכע"ז יש מתרצים שהיו יריאים שמה אחד מחבורת המדינים
שמכרו להם יוסף סיפר לו אכזריותם וע"כ קצץ רגוזו עליהם כל
כך, ולמען לא יכחשו לו עשה להם בחכמה שאמר שהוא יוסף ויעט
ויאמרו לו אחינו אתה וידעו על הכל ואז יתורין עליהם מיתה, ויוסף
אמר להם שהוא מבין לשה"ק וכבר שמע הודאתם כשאמרו אבל
אשמים אנחנו וגו' אלא ודאי כפיכך לבי.

אך בעצם דברי הרמב"ן שאומות העולם דברו לשה"ק הוא
תמוה דהא אפ"ל אצל עם ישראל נשתכח לגמרי הדיבור בלשון קדש
וכמ"ש החת"ס שהוא אחת מתמיהות גדולות שבעולם שבזמן בית
הראשון עדיין דברו בלשון קדש ובימי גלות בבל חיש קל נשתכח הדבר
עד שבימי תחילת בית שני כבר ערערו לשון, ומסיק שאין זה כי
אם מרוב קדושת הלשון שאינו נשאר ברוץ בין בני אדם ובארץ
העמים הטמאה, ונס וברת כ"י שלא ישתמש בה אנשים שאינם
מהוגנים.

ובמקום אחר כת' החת"ס שהוא דוגמא למה שאמרו חז"ל
ראה שאין האור כדאי לעולם עמד וגזו לצדיקים לעתיד לבא, וע"י
חטא אדם הראשון נפלו ניצוצות הקדושות אל הטומאה בע"ה
וע"ז סבלו הלשונות האחרים שאינם לשה"ק להגות בהם דברי
קדש אשר לא יאות לכאורה להלביש האור הגדול הזה תורת ה'
במלבוש חושך וצלמות לשונות הגוים, ובעת מתן תורה פסקו
זהמחמת ניתנה להתורה לשון המקודש אבל אחר חטא העגל ניתנה
התורה לשמה בכתב אחר שבו היו משתמשים, עד יום גלות
הארץ, והלוחות שנכתבה בלש"ה נגזזה בארון.

ובספ"ק דברי יואל (פ' במדבר) מסביר שאי אפשר לקבל
לשה"ק לאמיתו בשרשו וביסודו כי אם ישראל עובד ה' באמת,
ולזאת כיון שהשבטים הקדושים היו מכירים אמיתות לשה"ק
הוכיח להם יוסף צדקת דבריו ממה שהוא מדבר לשה"ק באמת.

ומפרש ביתר ביאור בפרשתן שהם ראו שיוסף מדבר
בלשון קדש שורשה למעלה, והשיג שורש הלשון והתיבות
והשמות בשמם העצם ברוחניות, ובחינה זו לא נתגלה לאוה"ע
שהם היו משתמשים בלשון ההוא דרך מושאל, ובהתלשלות
הלשון רבבות מדרגות עד שנתלשלה אצלם בלשון גשמי, ובדאי
ה' לשונה משובש ומקולקל כמשי"כ הרבינו בח"י, עיי"ש
עוד ובספ"ק קדושת לוי כתב שנתונה מלשון חינוך שהוא חינוך
והכנה לגאולה העתידה, ויובן הכתוב וטבת טבת והכן עששה יוסף
הכנה לגאולה העתידה, ותנוכה הוא ג"כ הכנה לגאולה שלמה.

השבטים ראו המלאכים שנבראו ממעש"ט

והנה עיניכם רואות. אפ"ל כי הכירו השבטים הקדושים מן
המלאכים שנבראו בדיבורו של יוסף שכולו אמת וכפיו כן לבו,
ולזה אמר להם והנה עיניכם "הואות", שהיו רואין בעיניהם
הדיבורים של יוסף, היינו אותן המלאכים שנבראו מדיבורו, ומזה
הבחינו שמדבר אמת וכפיו כן לבו ואין שום צד של שקר
ורמאות בדבריו, דאל"כ ה' ניכר על המלאכים שנבראו מדיבורו,
וגם מה שאמרו שהראה להם שהוא מהול אפ"ל שאין הכוונה
בפשטות שגילה עצמו להראות להם המילה, אולם הכוונה על
מצות מילה, שהראה להם המלאכים שנבראו ממצות מילה שלו
ושהוא נוטר בריתו דמאן דפוגם
בבריתו נמשך ערלתו, והבחינו לדעת
שהמצוה אצלו בשלימות ע"י שראו
מלאכים הקדושים שנבראו ממצות
מילה שלו. ומזה נתברר להם שהוא
יוסף הצדיק, דאין מציאות ככה
בשאר אנשים שאינם מורע יעקב
אבינו להיות מצות מילה אצלם
בשלימות כל כך, ונתברר להם בירור
גמור שהוא יוסף, ולזה הכפיל הפסוק
לומר עוה"פ ולא עמד איש אתו
בהתוודע יוסף אל אחיו, לרמוז שרק
איש לא עמד אתו, אבל אותן
המלאכים הקדושים שנבראו
ממעשיו ודיבוריו של יוסף הצדיק
עמדו שם, ומהם נתברר לשבטים הק'
שיוסף היא אחיהם.

דברי יואל

עבודת ה' בלי עולם הבא

ולא יכול יוסף להתאפק וגו'.
צ"ב מה נחחדש לו כעת עד שלא היה יכול יוסף להתאפק יותר.
ויבאר על פי מה שכתב הרה"ק מהרצ"א זי"ע באגרא
דפרקא (אות א) כשם המגיד הקדוש ממעורר ש"י, שבהיותו
מתבודד עדיין בעניות ובדחקות, פעם אחת באה אשתו
והתחילה לספר לו בכייה מגדול דחקות בניו איך הם רעבים
וצמאים ואין כסות בקרה, וכששמע דבריה היה מתאנח מעט,
והנה שמע בת קול שאמרו לו מן השמים שכבר אבד חלקו מן
עולם הבא, ועמד מרעיד כרגע בהתבוננו בדעתו שכבר אין לו
שני עולמות, כי עולם הזה אין לו שהיה הוא ובניו מדוכים בחיצי
רעב, וכעת גם עולם הבא אין לו, עד ששם בקדושת עיונו
אדרכא הנה כעת אהיה עובד עבודה אמיתית, שכבר אבד סברי
משני עולמות, ותרתי עבודתי באמת רק לעשות נחת רוח,
והתחיל שוב ללמוד בקדושה, אז בשרוהו מן השמים
שהזוירוהו לחיי עולם הבא, עכ"ל.

ואפשר לומר שכאשר הגיד יהודה ליוסף כי עבדך ערב את
הנער, וכפירש"י שקיבל עליו להיות מנודה בשני עולמות העולם
הזה והעולם הבא, אז ראה יוסף הצדיק כי יהודה אחיו עלה
ונתעלה למדרגה נשגבה זו, שמוכן להפיק שני העולמות למען
מצות כיבוד אב, וכיון שכן הרי השיג את העבודה השלימה והאמיתית
בעבודת הש"ת לעשותו רק כדי שיהיה לנחת רוח למי שאמר ונעשה
רצונו, ובכן התחיל יוסף להשתוק כדרך הצדיקים להתעלות גם הוא
למדרגה גדולה ועלה הזאת, ולא היה יכול להתאפק עוד מלהתוודע
אל אחיו למען ילמד גם הוא בחינת עבודה נשגבה הלז.

ברך משה

אינו יכול להתיר

כי עבדך ערב את הנער מעם אבי וגו' כי איך אעלה אל אבי
והנער איננו אתי וגו'. לכאורה נראה ככפל הענין, והסיפא מיותר.
ונראה דהנה קי"ל שנידוי הוא כנדר, ויש לו הפרה ע"י פתח
חרטה. ולכאורה לפי"ז מה היתה דגת יהודה על שקיבל על
עצמו נידוי מב' עולמות אם לא יחזירו את בנימין, והלא יש לו
פתח חרטה נכונה כי אלו היה יודע שבנימין יגנוב את הגביע אז
לא היה מקבל על עצמו להחזירו לאביו, כי בנימין פשע בדבר
הגניבה ואשמו בראשו, ברם הדין הוא שהנדר לטובת חבירו
אינו יכול להתיר את הנדר אלא בפני אותו האדם. ויהודה לא
רצה בשום אופן לשוב לבית אביו
להתראות לפניו ללא בנימין עמו.
ממילא לא היה ביכולתו למצוא
היתר לנדרו, דכיון שנדר לטובת
אביו אינו יכול להתיר אלא בפני
אביו. וזה שאמר כי עבדך ערב את
הנער, וכי תימא התי את הנדיו,
הנה איך אעלה אל אבי והנער
איננו אתי פן אראה ברע אשר
ימצא את אבי, ומכיון שאינני יכול
לעלות אליו, איני יכול להתיר את
הנדיו, ובגלל זה הנני מתחנן לפניך
להחזיר את בנימין.

פנים יפות

בלי נבואה וחכמה

ואל יחר אפך בעבדך כי כמון
כפרעה. צריך ביאור הכוונה בזה
שהוא כפרעה, ועיין רש"י בכמה
אופנים. ונראה דהנה יוסף היה
גדול מפרעה בנבואה ובחכמה, כי

פרעה לא ידע פתרון חלומיו אף שהיה בקי באצטגנינות, אבל
יוסף פתרו לנכון, ואז אמר פרעה הנמצא כזה איש אשר רוח
אלקים בו, ותרעם אונקלס שיש בו רוח נבואה, וגם את גודל
חכמתו שיבח, כמו שאמר אין נבון וחכם כמון. והנה איתא
בפסחים (דף ס"ו) דכל הכועס אם נביא הוא נבואתו מסתלקת
ממנו, ואם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו. וזה שאמר יהודה
ליוסף, אמת שכעת אתה גדול בנבואה ובחכמה יותר מפרעה,
אבל השמר והזהר, אל יחר אפך בעבדך, אל תכעוס, כי אז
תסתלק נבואתך וחכמתך ותהא רק כפרעה. וזה שאמר כי כמון
"כפרעה", כלומר אם יחר אפך תהא "כפרעה" ולא יותר.

אגרא דכלה

קדמא ואולא

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני וגו'. הנה טעמי הגנינה על
המלות הללו הם קדמא ואולא רביעי זקא מונח טגול. ויש
לפרש דהנה הביא רש"י להלן על כי עבדך ערב את הנער, דאם
תאמר למה אני נכנס לתגר יותר משאר אחי, משום שנתקשרתי
בקשר חזק להיות מנודה מב' עולמות. ולזה מרמזים הטעמים,
דאמר הכתוב ויגש אליו יהודה, וקשה קדמא ואולא רביעי, פי'
למה קדם ואול הרביעי שבבנים שהוא יהודה שהיה הבן הרביעי,
היה לו לראובן הבכור לגשת ליוסף ולדון לפניו, אלא זקא מונח
סגול, כי יהודה זרק את עצמו מלהיות נח בתוך עם סגולה
בעוה"ב אם לא יביא את בנימין בחזרה לאביו, לכן נכנס הוא
בעובי הקורה.

קול אליהו

בני הרב וכו' האבד"ק שינאווא שלדעתי אינו משנה הדיבור אפילו יתבן ליה כל חללא דעלמא" וכו'. "ועדותו נאמנה עלי למאוד, כי ידעתי שלא יזבזב בעד כל חללי דעלמא". (רבינו מצאנו בשו"ת דברי חיים).

כשהיו הגה"ק מקאלאשיץ ומו"ח הרה"ק משינאווא ילדים, שחקו בחצר רבינו, ואמר מו"ח להגה"ק מקאלאשיץ: כשיבא משיח אהיה אני הסוס שלו. וברגע ההוא עבר רבינו על ידם, ובשמעו את דבריו אמר: הסוס של משיח, זה דרגה גבוהה מדי (צו הוי"ק), אולי סוסו של הגבאי של משיח. (רבינו היה כל כך איש אמת, שלא היה יכול לסבול שום דבר שקר, אפילו מפי ילד פעוט שלא התכוון כלל לשקר). (י"ג אורות).

כשקבוצת חסידים ישובו ודנו האם מי שאומר על רבינו משינאווא שהוא מקובל בעולם כרובן של ישראל שהוא אינו בעל רוח הקודש, האם יש לו דין אפיקורס? כשסיפרו לרבינו על הדיון הזה השיב! אם אומרים עלי שאינני בעל רוח הקודש אינני יודע אם בזה יש לו דין אפיקורס. אבל אם אומרים אחרת ממה שיראים וחסידים אמת אומרים כן יש לו דין אפיקורס.

אחד מבניו של רביה"ק משינאווא היה נוכח בשעה שנכנס חסיד אחד לביהמ"ד, אחרי שיצא מקודש פנימה מהתיעצות עם רבינו בענין מסחרו, בהתרגשות עצומה סיפר החסיד שראה עין בעין שדברי רביה"ק נאמרו ברוח הקודש ממש.

כשנכנס בן רבינו לאביו וסיפר לו מה שדיבר אותו חסיד בביהמ"ד, פנה אליו אביו ואמר לו: דע בני אמת ואמת דיבר אותך חסיד, יעצתי לו מה שיעצתי לתומי לפי שיקול דעתי באותה שעה בלי שום ידיעה שנאמרה ע"י רוח"ק. אלא ע"י כח התורה הקדושה משפיע הקב"ה על הצדיק את רוח קודשו בהאור הגנוז בתורה, בחינת "אספקלריה המאירה", ועל ידי זה יודע הצדיק איזה עצה ליעץ להבאים אליו בבקשותיהם. ובפרט לחסידים הדבקים בצדיק ומאמינים בו, ע"ד "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" (שמות י"ד ל"א). ולכן כששמענו אני את דברי החסיד, אני מאמין שאנכם יעצתי לו על פי רוח"ק בלי שום ידיעה מקודם.

אחד מחסידיו מרן הקדוש משינאווא, בעת שישב בליל שב"ק בעריכת שולחנו הטהור הרגיש שהרה"ק תפס מחשבתו, התפעל מאוד ולא יכל לעצור במילין ואמר בקול רם להגה"ק משינאווא, "דער רבי האט רוח הקודש" (לרבי יש רוח הקודש), ונענה הגה"ק משינאווא ואמר שאין לו רוח הקודש רק שמי שזנה לדבר אמת וח"ו לא לומר שקר אז הקב"ה עוזר לו שיוכל לומר דברים טובים ומכוננים ליהודים. (דברי יחזקאל החדש)

הרה"ק מנעסכיז ז"ע חשקה נפשו שהרה"ק מהר"מ מפשעווארסק ז"ע יכתוב עבורו ס"ת ואף הכין קלף משובח ותלה אותם בעליית הגג והזמין את הר"מ מפשעווארסק לכתוב, הר"מ התחמק עקב גלוי בחלום מהרבי ר' אלימלך זצ"ל שלא יסע לכתוב והנעסכיזער דרש ממנו שוב ושוב שיבוא לכתוב ואף כתב לו תדע שהייענות מטפחות על הגג ואינם מניחים לי לישון, אך הר"מ המשיך בהתחמקות שונות עד אשר פ"א חלתה בתו של הפשעווארסקער בחולי מסוכנת והנעסכיזער היה ידוע כאיש מופת בדורו, ולא היתה לו ברירה אחרת כי אם לנסוע לנעסכיז עם בתו החולנית ולבקש על נפשה

הילולא דצדיקיא

הגה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זלה"ה
וי טבת תרנ"ט לפ"ק

מאת הצדיק הקדוש מנענעסכיז שיעתיר בעדה לרפו"ש. ואז כבר נשאר לכתוב את הספר תורה. מספרים שהנתיבה ארכה כשבע שנים ואת השמות הק' כתב הנעסכיזער זצ"ל בעצמו, ע"כ מהמקובל מדורות. אח"כ כאשר אחד מנכדי הק' מנעסכיז שזכה בס"ת בירושה שעתו דחקה לו והיה עליו להשיא מספר מצאצאיו מכר את הס"ת לאדמו"ר הק' מהר"י מבעלזא זי"ע בסכום של שלושת אלפים רייניש סכום עצום בימים ההם. כאשר הביאו את הס"ת לעיר בעלזא ע"י שליחים נאמנים יצא האדמו"ר מהר"י זצ"ל עם קהל חסידיו בתופים ובמחולות לעבר תחנת הרכבת לקבל את פני הס"ת הזאת.

יודוע שכאשר השתדך הרה"ק משינאווא זצ"ל עם מהר"י מבעלזא זצ"ל (האדמו"ר מצעשינוב זצ"ל בנו של הדברי יחזקאל היה חתן האדמו"ר מהר"י מבעלזא זצ"ל) ביקש הדברי יחזקאל מאת האדמו"ר מבעלזא שבש"ק יוציאו את הס"ת הזאת לכבודו. סירב האדמו"ר מבעלזא בנמקו למחותנו בפשטות ואמר: "מחותני הס"ת הלזה עלה לי בדמים מרובים ואתם הרי הינכם 'פרומער', ותעשו לי שאלות על הס"ת ויהיה לי מזה עג"נ ואינו רוצה בכך".

הרה"ק משינאווא שמאד השתוקק לקרוא בס"ת (האדמו"ר מבעלזא כיבדו בקריאה בש"ק) הבטיח שלא יעורר שום שאלות עקב כך הבטיחו האדמו"ר מבעלזא להיענות לבקשתו, אך הזמין לחדרו שנים מצעירי מורי הוראה מהחסידים, ואמר להם "יודע אני שהרה"ק משינאווא לא יוכל לעצור בנפשו ע"כ בקשתי מכם תעברו היטב על הלכות סת"ם בשו"ע

ותעמדו מוכנים ליד הס"ת שבש"ק שאם יעורר שאלות תוכלו להשיבו ולפסוק כדין". והדבר אכן היה כך, שהרה"ק משינאווא ברוב להיטותו לדבר הלכה כידוע ניסה לעורר שאלות אך הרבנים האלו (אשר אחד שמו היה רבי אברהם זצ"ל ולאחר מכן אב"ד סטרעליסק והשני היה אח"כ אב"ד בעירה מעדיניץ) עמדו הכן ופשטו את ספקותיו להכשיר".

בביקורו של רבינו ברוסיה (בנסיעתו לשמה עם בנו רבי משה'ל לסדר החליצה) שבת את שבתו אצל גיסו הגה"ק רבי מרדכי דוב בהורניסטופל. בסעודה שלישית לפני ברכת המזון הדליקו נרות (כנהוג), ושמו אותם בפמוטי כסף, תמה רבינו על זה כי מקובל ונהוג שהנרות שמדליקים עם צאת השבת שמים אותם בפמוטי חרס או נחושת, אבל לא בפמוטים של כסף. ענה לו הרב מהרניסטופל, פמוטים אלו אינם של כסף הם רק דימוי כסף (מוכסף). הגיב על זה רבינו בחריפות - הלא זה גניבת דעת, אראפ פין טיש (להוריד אותם מעל השולחן). ומעשה בחייט שתפר בגד בשביל אחד מנכדיו, והביאו למדידה. כאשר לבש הילד את הבגד לא רצה בשום אופן לפשוט אותו, שידלו החייט בדברים והבטיח לו, שאם יפשוט את הבגד, יעשה לו כיסים יפים. נענה הילד ופשט את הבגד. אמר הצדיק לחייט: עתה אני מצווה עליך לעשות הכיסים כאשר הבטחת, כי איני רוצה שהילד יתרגל לדבר שקר.

ממעיינות הפשט

ע"י מה הכיר יעקב

יש מפרשים שאין עגלה יוצאה ממצרים אלא אי"כ חקוק עליה ע"ז וצלמי טעוות מצרים, ואתן עגלות היו בלא ע"ז, לכן הוצרך ליטול רשות, ולכן הכיר בהן יעקב.

ר"י פאדוול'יש (משפ"ס זקנים)

האיר זכר

בפרשת עגלה ערופה, וא"ת למה היה עוסק בפרשת עגלה ערופה כשה' פורש, אין לומר שכן אירע המעשה במקרה שלמד עמו בפרשת עגלה ערופה, אם כן מנא ידע יוסף שיוכרז את מה שה' עוסק עמו בפרשת עגלה ערופה. ויש מפרשים (בעלי התוספות וחזקוני) שכאשר הי' יעקב מלי' את יוסף עד עמק חברון, היו יוסף ואומר לאביו שיחזור לביתו ואל טריח את עצמו, והשיב יעקב שמצוה גדולה היא בלוי' שהרי מי שאינו מלוה הוא שופך דם כדכתיב בפרשת עגלה ערופה ידיו לא שפכו את הדם הזה ועיניו לא ראו, ודרשין וכו' ס"ד שיהיו זקני ב"ד שופכי דמים, אלא לא פטרוהו בלא לוי', הא למדת מי שאינו מלוה כאילו שופך דם, וכל המתלזה אינו ניוק, ולפיכך ידע יוסף שיעקב ידע שבפרשת עגלה ערופה פירש ממנו, שהרי יזכור ענין הלוי' שהיה מלוה אותו, ויראה שלכך שלח לו סימן זה, מפני שרמז לו שאין ידו' ניוק אחר שהי' מתלזה וכל המתלזה אינו ניוק, לכך ידע יעקב שבאמת הוא חי.

גור ארי

אל תירא

אל תירא מרדה מצרים וכו'. שמע יעקב על יוסף שהוא חי והי' מהרהר בלבו ואמר איך אעזוב ארץ אבותי ואת ארץ מולדתי ואת ארץ ששכינתו של הקב"ה בתוכה, ואכל ארץ בני חם, בארץ שאין יראת שמים ביניהם, אמר לו הקב"ה יעקב אל תירא אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה.

פרקי דר"א פל"ט

משום מצוה מותר

אל תירא וכו'. ולכאורה אי"כ דנתיירא רק מאיסור יציאה לחו"ל. מה נותן טעם שלא יתירא משום דלגוי גדול אשימך שם, סוף סוף שייך להצד מפני איסורא דחול'. ואפשר דזהו כדא דמותר לצאת לחול' משום פור' לישא אשה, ולכן שייך גם ביעקב היתר זה, דכיון דבלעדו לא ירדו השבטים וממילא לא יתקיים הענין של גוי גדול, דהרי כתיב וכאשר יענו אותו כן ירבה, והיינו דרק ע"י הענינו רבו ופרו.

אור החמה

רצועה מארץ ישראל

ואת יהודה שלח וגו', שנשתלחה רצועה מארץ ישראל לגושן, ואותה רצועה היתה נעלמת שלא היתה נודעת אלא ליעקב ולבניו, ויע"א ע"ה לא נכנס באויר חו"ל, אלא היתה הרצועה של ארץ ישראל מתקפלת והולכת לפניו והוא בתוכה, וכן שהולכיחו לאחר מיתה היתה מתקפלת והולכת עמו.

ש"י שיה"ת

כמנין ל"ג

כמה ימי שני חייך. פשט לפי שראוהו וכן מאד ושעירות ראשו וזקנו לבנות מרוב הזקנה, שאל כן, והוא ענהו ימי מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים כלומר מעטים הם שנותי אלא מתוך רעות שהיה לי קצפה עלי זקנה. מדרש בשעה שאמר יעקב מעט ורעים היו אמר לו הקב"ה אני מלשתיך מעשו ומלבן והחזירתי לך דינה גם יוסף ואתה מתרעם על חייך שהם מעט ורעים חייך שנמנני תיבית שיש מן ויאמר עד בימי מגורי כן יחסרו משנותיך שלא תתיח כחיי יצחק אביך ורג"ל תיבות ובמנין זה נחסרו מחייו שהרי יצחק חי ק"פ שנה ויעקב לא חי אלא קמ"ז.

דעת זקנים

באו על שכרם

כי חק לכהנים. מדרש לכן השיב להם יוסף זו שסייעוהו בדינו כשרצו מצרים להמליכו ואמרו האין נמליך עלינו איש שחטא עם אשת אדוניו. אמרו הכוהנים לכו וראו היכן בגדו קרוע אם הוא קרוע מאחוריו בידוע שלא רצה לחטוא אלא כשכבר היא תפסתו בבגדו מאחוריו לעכבו והוא עוב בגדו בידה לפי ששמש ממנה. ולכן קרעו מאחוריו ואם הוא קרוע מלפניו בידוע שרצה לחטוא והיא לא רצתה וקרעתו בבגדו מלפניו.

רשב"א

ברכת מזל טוב

למע"כ האברך החשוב המפואר בתורה וביראה צנמ"ס העומד לימינינו בכל עת ועונה

מוה"ר משה קליין ניו

לרגל שמחת הולדת בנו למזל טוב

ויה"ר שיוכח לגדלו ולחנכו לתורה וליראה וירוה ממנו ומכל יוצ"ח רב נחת דקדושה במדה מרובה וגדושה עד ביאת הגואל

בברכת: המערכת

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה וגו', ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים וגו', והנה עיניכם רואות וגו' כי פי המדבר אליכם, ופירש"י בלשון הקודש. יש להבין למה דוקא כעת היה ראוי להם להעצב, ובמה ניחמם יוסף.

(ב) ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך, ופירש"י ויבך על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב. יש להבין למה כעת דוקא בכה על חורבן בית המקדש.

ויתבאר בהקדם מה שכתב באור החיים הקדוש (פ') וישב בפסוק לך נא ראה את שלום אחיך והשיבני דבר, עשאו שליח להחזיר לו תשובה, שבוה אפילו למאן דאמר (פסחים ח'): שלוחי מצוה אינם ניוזקין דוקא בהליכתן אבל לא בחזרתן, במציאות זה עשאו שליח גם בחזרתן, ומעתה הרי הוא בטוח שישבו בשלום אצל אביו, דשליחות מצוה מצלת מן הנזק, עכ"ד. ובבחינה זו ביאר במדרש יונתן (פ') וישב מאמר המדרש וימאן להתנחם כי אמר ארד אל בני אבל שאולה, אמר יעקב עד עכשיו הייתי סבר שאני צדיק, עכשיו אני רואה שאני רשע. על פי שיטת הטור (י"ד סימן ר"מ) שאם היה אביו רשע פטור מכיבוד אב. והנה יוסף היה שליח מצוה בדבר אביו לראות את שלום אחיו, ושלוחי מצוה אינם ניוזקין, ואם כן למה באמת ניוק וטרף טורף יוסף, וזה שאמר יעקב עד עכשיו הייתי סבר שאני צדיק, אבל עכשיו שמת בני, הגם שהיה שליח מצוה, אני רואה שאני רשע, ואם כן לא מתחייב בכיבוד ולא היה שליח מצוה ולכן ניוזק, עכ"ד.

ודעת לבבון נקל דכל זה סבר יעקב אבינו ברוב ענוותנותו לפי מה שהיה נראה לו שיוסף ניוק, אמנם הרי באמת יעקב צדיק היה ויוסף היה שליח מצוה, ואכן לא ניוזק יוסף כלל, כי אלקים חשבה לטובה להיות למחיה לאביו ולאחיו.

והנה יש לומר הטעם דשלוחי מצוה אינם ניוזקין, על פי דברי א"ז זללה"ה בעצי חיים (ח"ב פ' בשלח) בביאור מאמרו ז"ל (עבודה זרה ג.) גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, על פי מה שכתב באור החיים הקדוש (פ') שלח) בענין שלוחו של אדם כמותו, שיוולד בחינת הקדושה בשלוחי מצוה לטובה. ובכן י"ל כי המצווה ועושה הוא שלוחא דרחמנא ונולד בו תכונה קדושה מצוה המשלח הבורא ב"ה, ולכן הוא גדול ממי שאינו מצווה והוא עושה על פי עצמו, דמאין יולד בו תכונה קדושה, עכ"ד. ומעתה י"ל כי התכונה קדושה מן המשלח הוא השמירה המצילו מן ההיזק, ולכן שלוחי מצוה אינם ניוזקין.

ובזה יש לפרש המדרש (ילקוט וישב רמז קמו) בענין יוסף הצדיק בנסיון פוטיפר, באותה שעה נראה לו דמות דיוקנו של אביו. כי כבר אמרו חכמים (במדרש פ"א ס"ד) גדול המחסיאיו יותר מן ההורגו. ובכן אלמלי יוסף היה נכשל בנסיון פוטיפר, אין לך נזק גדול מזה, ואם כן מה שעמד יוסף בנסיון זה, ודאי היה מחמת היותו שליח מצוה של אביו, ולזה אמרו באותה שעה היינו בעת שנצל מאשת פוטיפר ועמד בנסיון, נראית לו דמות דיוקנו של אביו, היינו שהרגיש כי מה שלא נכשל לו היה מחמת התכונה קדושה של שליחות מצוה של אביו.

אמנם י"ל כי מה ששלוחי מצוה אינם ניוזקין, הוא דוקא בבני ישראל ששייך בהם שליחות, על כן בשלוחי מצוה יש בהם תכונה קדושה מאת המשלח ומאת

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לפרשת השבוע

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המצווה ב"ה וניצולים מהיזק, מה שאין בבני נח שאין להם דין שליחות דקי"ל (קידושין מא:): אין שליחות לעכו"ם, הרי דלא אמרינן בהו שנוול תכונה מאת המשלח, על כן גם בשלוחי

מצוה אין בהם תכונה קדושה מאת המצווה ית"ש, ואין בהם דין זה דשלוחי מצוה אינם ניוזקין. **ונקדים** עוד הא דאיתא במדרש (ב"ר פפ"ד ס"ז) ויבא יוסף את דבתם רעה, מה אמר, רבי מאיר אומר, חשודים הן בניך על אבר מן החי. והתמיהה מפורסמת היאך יתכן שיהיו שבטי ישורון נכשלים באיסור אבר מן החי. וביאר בפרשת דרכים (דרוש א) דהיינו שהיה אבר המפרסם דמותו לישראל בשחיטה ועדיין אסור לבני נח עד שימות (חולין ג.), והשבים היו סוברים שיצאו מכלל בן נח ויש להם דין ישראל אף להקל וממילא מותרים במפרסם, ויוסף היה סובר דלא יצאו מכלל בני נח להקל, וחייבים בחומרות בני נח ובחומרות ישראל, עכ"ד.

ומעתה יש לומר כי כאשר התוודע יוסף אל אחיו, והם ידעו כי יעקב צדיק הוא ויוסף הלך בשליחותו לראות את שלומם, והשתא כיון שיוסף ניוק ומכר להיות עבד במצרים, על כרחך שיש להם דין בני נח לחומרא ואין להם דין שליחות, וממילא לא שייך בהם דין שלוחי מצוה אינם ניוזקין, ובכן התחילו להעצב שהרי אם יש להם דין בני נח נמצא שאכלו אבר מן החי שלא כדין.

לזה אמר להם יוסף הצדיק וידבר על לבם, ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שליחי אלקים לפניכם, ולא ניוזק כלל במה שנמכר לכאן, כי לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים וישימיני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים, ואל תחשו בדבר לומר אולי היה איזה נזק ברוחניות שלא עמד בנסיון חס ושלום, לזה אמר והנה עיניכם רואות וגו' כי פי המדבר אליכם, ופירש"י בלשון הקודש, וביאר בפנים יפות הכוונה, על דרך שפירש רש"י הראה להם שהוא מהול, והיינו שלא פגם בברית, והיינו דאמר כי פי המדבר אליכם, שהוא ברית הפה המכוון לברית המעור (ספר יצירה פ"א), עכ"ד. וכל זה היה מחמת שהיה שליח מצוה, ושלוחי מצוה אינם ניוזקין, ומהו ראייה שיש להם דין ישראל, ובזה הודה להם יוסף שכדין עשו במה שאכלו מפרסם כדין ישראל, ולא יעצבו על זה כלל.

והנה כתב בפרשת דרכים (דרוש ראשון) שאם היה לאבותינו דין ישראל, אמרינן ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו, מה שאין כן אי היה להם דין בני נח, הרי אברהם קנה הארץ בחזקה (בבא בתרא ק.), וקי"ל (רמב"ם הל' זביה פ"א ה"ד) דבבני נח לא מהני קנין בחזקה, אם כן אינו מוחזקת מאבותינו, עכ"ד. ולפי זה כתב החיד"א (הגדת שמחת הרגל פיסקא ויאמר לאברהם) שאם היה לאבותינו דין בני נח, יש לומר שיצאו ממצרים קודם הזמן מטעם המבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ח) דחשבינן שעבוד מצרים מעת שנוול יצחק, שכבר היו מאז בארץ לא להם, מה שאין כן אם היה להם דין ישראל, וקנה אברהם את הארץ, הרי לא היו בארץ לא להם, ואין לחשוב הגירות מלידת יצחק, עכ"ד. וצריך לומר כתירוצי המפרשים (מגלה עמוקות סוף פ' שמות) דשאר גלויות משלימין הזמן, ומן ההכרח שיחבר הבית

התחברות יראי ה'

וליימוד ספרי חסידות

מזאגט אין די נוסח ההודאה מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים, וויפיל זענען געווען די מעטים.

איז דא א רש"י אין פ' ברכה אויפן פסוק ברח ה' חילו, אז זיי זענען באשטאנען פון דרייצן מענטשן, און דאס הייסט באמת מעטים, דרייצן מענטשן קעגן אזא מעכטיגע ארמיי וואס די יונים זענען געווען, און די זענען געווען מעטים נישט נאר קעגן די יונים, נאר אויך קעגן די מתיונים.

אבער זיי זענען נישט געפאלן ביי זיך, נאר זיי זענען ארויס און געשריגן מי לה' אלי, און דער אייבערשטער האט געהאלפן אז צו די דרייצן מענטשן זענען צוגעקומען נאך.

ווען די חשמונאים האבן אנגעצינדן די מנורה, האבן זיי אנגעצינדן א אור, דעם נר ה' נשמת אדם, וואס דאס האט אריינגעשיינט אין אידישע הערצער אז פון די מעטים איז געווארן אסאך, ס'האט ארומגענומען א פייער אין גאנץ כלל ישראל.

חנוכה לעכט מוז מען צינדן אין א מנורה, מען קען נישט נעמען סתם לעכט און אראפלייגן אויפן טיש און אזוי צינדן (שערי תשובה סימן תרע"ג סק"ג בשם חסד לאברהם). מען דארף עס אריינלייגן אין א מנורה. פארוואס, ווייל אויב צינדט מען עס סתם אויפן טיש איז עס באזונדערע לעכט, אבער אז מען צינדט אין א מנורה איז דא א כלי וואס דאס איז מאחד די אלע נרות.

און דאס ווייזט אז אזוי דארף צו זיין דער נר ה' נשמת אדם, אויב ברענען אפילו מערערע לעכט סתם אויפן טיש האט איינס נישט קיין שייכות מיטן צווייטן, אויב אבער ס'איז דא א כלי וואס איז מאחד, דעמאלטס איז עס א מנורה.

ס'איז א גרויסע וועלט, און א טריפה'נע וועלט, א פארדארבענע וועלט, ס'איז לייזער דא אסאך מתיונים, זיי האבן א געוואלדיגן כח, און פון ערליכע אידן איז דא מעטים, ס'איז אזא פינסטערע וועלט, אזא חשכות אזא פוסטקייט, ממש תוהו ובוהו וחשך על פני תהום, אבער אז ס'קומען זיך צוזאם א חבורה פון חסידישע אינגעלייט, מען לערנט א חסידיש ספר, מען האלט זיך צוזאמען, די חבורה דאס איז די מנורה, די כלי, וואס נעמט ארום די אלע נשמות וואס קומען זיך צוזאם, און דאס איז א געוואלדיגע זאך, דאס איז מאחד.

ס'לאזט זיך נישט זאגן יעדע בלאט וואס מען לערנט אין א ספר, צו סידורו של שבת, צו באר מים חיים, צו קדושת לוי, צו סיי וועלכע ספר מען נעמט, דאס ברענגט אריין אזא מין קדושה, אזא מין הייליגקייט אינעם עולם הגשמי.

מתוך דב"ק לחברות ליל ששי בקי"ל ליל חנוכה תשע"א

המקדש ויגולו ישראל מארצם, כדי להשלים זמן שעבוד מצרים.

ובכן כיון שעתה הודה להם יוסף שיש להם דין ישראל קודם מתן תורה, לכן ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחרב, דכיון שיש להם דין ישראל מן ההכרח שיחבר הבית המקדש ויגולו בני ישראל מארצם להשלים זמן שעבוד מצרים.

על חומות ירושלים

בס"ד

בשם הנהלת ה"ועד משמרת חומות ירושלים" מגישים אנו ברכותינו הנלהבות, מול מע"כ ידידינו עוז האברך היקר העומד לנו לאחיעזר ולאחיסמך בכל עת ועונה, מוסר נפשו למען הצלת המוסדות הק' בארה"ק על טהרת הקודש לבל יכרע ברך, ה"ה האברך היקר עושה ומעשה להכלל והפרט

מו"ה ישכר בער ירמ' עפשטיין הי"ו

מראשי עסקני הוועד בויליאמסבורג יצ"ו
לרגל השמחה במעונות הולדות בנו למיז"ט

וברכותינו צרופה שיוזכה לרוות רב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצ"ח עם הרחבת הדעת ששון ושמחה יהא שרויה תמיד במעונו עדי נזכה בקרוב לביאת ינון בב"א

בעיר בית שמש יצ"ו חזרו ויסדו מלפני עשר שנים, הקיבוץ הקדוש "מגדלים בנעוריהם" שהוא מוסדו של הרה"צ לוחם מלחמות השם רבי עמרם בלויא יצ"ל שיסדה בימים הקשים להיהדות החרדית במטרה לצל הזמנים הפנויים, כגון ביומי דחנוכה ובין הזמנים ללימוד התורה, ומדי שנה בשנה מתאספים אלפי ילדי ותשכ"ד מכל המוסדות על טהרת הקודש, ושם מגדלים את הנערים לקדושה וטהרה וללמדם בינה במלחמה לה' בעמלק הציוני ולהתבדל כליל מהם ומהמונים.

ובעמדינו כעת ביומי דחנוכה פנו העסקני המוסד לרבני ה"ועד משמרת חומות ירושלים" ובקשו עזרתם, והוועד יצאו לקראת הנהלת המוסד בסיוע שיש בו ממש בסכום עצום, ותודה וברכה לאנשי וויליאמסבורג וקרית יואל, שבעזרתם היה ביכולת הוועד לבוא לעזרת המוסד.

במוצש"ק וישלח העל"ט התקיים בעיר בארא פארק יצ"ו מלוה מלכה מיוחדת לאברכים ועסקנים חשובים, לטובת הארגון הק' "נעוריהם" שידם רב להם בפעולות הסברה לרבבות אלפי ישראל בדבר גודל מכשלת רעיון הציוני. המסיבה המסיבה התקיימה בבית"ד "דברי יואל דסאטמאר", ובה נשא דברים בדרשה נלהבה הרה"ג ר' בציון לאוב שליט"א ור"מ ביישיבת באר התורה דסאטמאר ומרבני הוועד משמרת חומות ירושלים, ומהרה"ג רבי יוסף זעלצער שליט"א, ובעזרה"ש" עבר המסיבה בהצלחה תורה כשהעסקנים החשובים היו השתתפו בסכומים נכבדים לטובת הארגון החשוב הלז, וגם נטלו על עצמם להיות עושה ומעשה, לטליל.

המפורסמות אינם צריכים לרא' גודל פעולות המוסד הק' "זכרון משה" שנתייסדה ע"י כ"ק מרן רבינו שליט"א וסגל רבני הוועד הפועלים בשליחות הקודש על שמו וזכרו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק בעל ברך משה זי"ע.

המוסד "זכרון משה" משמש כהמשך לפעולות "עוז הצלה" אשר המטרה אחת היא ויחידה לסייע ביד מנהלי המוסדות שמכנתים רגליהם לבא לארה"ב לטובת מוסדותיהם, ולהעניק להם ביד סכום מכוסד שיקל עליהם המלאכה.

חוץ מזה מתנהל ע"י המוסד קופת גמ"ח המנוהל ע"י בעה"ב חשובים אחראים, שבאים לעזרת המלמדים בדבר גדול מאד, היינו שמחליפים להם כל התשעקס והעד טשעקס, ושולחים לאר"י ע"י הבאנק כדי שיהיה הכסף מוכן ומזומן בידם לכבות החובות וההוצאות הגדולות.

כמו מידי שנה בשנה בימי החנוכה נערך אפיל לטובת הקופה הקדושה, וב"ה שהציבור מבין אנשי הבינו גודל האחריות הרובץ עליה, והשתתפו בסכום הגון ונכבד לגודל המצוה.

בשם הנהלת ה"ועד משמרת חומות ירושלים" מגישים אנו ברכותינו הנלהבות, מול מע"כ האי גברא רבה ויקרא, אשר השליך נפשו למען הצלת החינוך הטהור בארה"ק, עושה ומעשה במסירות נאמנה למען הצלת המוסדות הק' בארה"ק על טהרת הקודש לבל יכרע ברך ידידינו עוז הרב הגאון.

הרה"ג רבי שמעון שפירא שליט"א

מנהל הבית חינוך "בית יעקב הישן" בעיה"ק ירושלים
לרגל השמחה במעונות בנישיאו בנו למיז"ט

וברכותינו צרופה שיוזכה לרוות רב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצ"ח עם הרחבת הדעת ששון ושמחה יהא שרויה תמיד במעונו, ויזכה להמשיך עוד בדרכיו הק' למען החינוך בנות כשירות על דרך ישראל סבא, ביתר שאת ועוז, עדי נזכה בקרוב לביאת ינון בב"א.

צמצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצרות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דין יין פוטר כל מיני משקין (ב)

לא היה בדעתו לשתות שאר משקין

(א) כבר נתבאר דין פוטר כל מיני משקין מן מברכה ראשונה והן מברכה אחרונה, כשהיה דעתו בשעת ברכת היין שרוצה לשתות שאר משקין, או שהיה המשקין לפניו.

(ב) אבל אם לא היה דעתו בשעת ברכת היין שרוצה לשתות שאר משקין, וגם לא היה לפניו, אינו פוטר הברכה ראשונה של המשקין אלא הברכה אחרונה, וע"כ צריך לברך עליו "שהכל" אבל א"צ לברך "בורא נפשות" דנפטר בברכת על הגפן. [המודקדק שרוצה לצאת דעת הפוסקים דס"ל דכשלא היה דעתו בשעת ברכת היין שרוצה לשתות שאר משקין, וגם לא היה לפניו, אין ברכת היין פוטר המשקין כלל גם מברכה אחרונה יאכל מאכל אחר שברכה אחרונה שלו היא "בורא נפשות" או ישמע ברכת בורא נפשות מאדם אחר].

שתה משקין לפני שתיית היין

(ג) מי ששתה מים או שאר משקין ובידו עליהם שהכל וא"כ שתה יין, יש בזה מחלוקת אחרונים האם צריך לברך על המשקין "בורא נפשות", וכדי להוציא את עצמו מפלוגתא נכון לשמוע ברכת בורא נפשות מאחר, או יאכל מאכל אחר כדי שיוכל לברך אחריו בורא נפשות.

(ד) דין זה מצוי בקידושא רבא בצפרא דשבתא, כשאדם שמע קידוש מאחר או עושה קידוש על יין שרף, ואח"כ אבל שם מיני מזונות ושתה מוקדם מזמין ממשקין [סאד"ע], ואח"כ שתה גרעין דשוי"ס, ולדינא ספק ברכות להקל ולא יברך "בורא נפשות", ונכון לשמוע ברכת בורא נפשות מאחר, או יאכל מאכל אחר כדי שיוכל לברך אחריו בורא נפשות.

(ה) וכל זה אם נזכר לאחר שכבר שתה מהוין, אבל אם עדיין לא שתה מהוין וגם אין בדעתו לשתות עוד מהמשקין או יברך ברכת "בורא נפשות" על המשקין קודם שישתה מהוין, אבל אם בדעתו לשתות עוד מהמשקין לא יברך "בורא נפשות" אלא יעשה כנ"ל שישמע הברכה מאחר.

שתה מים אחר קידוש קודם הסעודה

(ו) כבר נתבאר בדברינו שהשתה שאר משקין אחר קידוש על היין שאין צריך לברך עליו שהכל ובורא נפשות, אכן זהו דוקא בקידושא רבא שאין אוכלים שם פת [אלא אוכל מיני מזונות לקידוש במקום סעודה], שאז מברך אחריו על הגפן, אבל המקדש בביתו ועושה שם סעודתו ורוצה לשתות מים או שאר משקין אחר קידוש קודם נטילת ידים להסעודה, אף שאין צריך לברך "שהכל" על המשקה [כשהיה לפניו או דעתו] דנפטרים בברכת בורא פרי הגפן, מ"מ צריך לברך אחריו בורא נפשות אם שתה רביעית מים מזכין דאין מברך על הגפן דהיין נפטר במברכה"י של הסעודה, ואין המים או שאר משקין נפטרים במברכה"י דרך היין של קידוש נפטר דיש לו שייכות להסעודה דאין קידוש אלא במקום סעודה אבל המים ושאר משקין שאין לו שייכות להסעודה אינם נפטרים - חוץ באדם שהוא צמא מאוד ואינו תאב לאכול מחמת הצמאון שאז אין צריך לברך "בורא נפשות" על המים ששתה דבאופן זה יש להמים שייכות להסעודה].

(א) וכן נתבאר שם דמי שרגיל לשתות חוץ כדעתו, וכן כשסומך ע"י בעה"ב דינו כדעתו. (ב) כ"ס התניא (בסב"ז פ"א הכ"א), וכ"ס האפיקי מגנים (ס"י ר"ח ס"ק כ"ז), ובברכת הבית (שער ג' סעיף י"ח) ובהג"ה (ס"י ר"ח ד"ע א"י) (ס"ק כ"ז) ופמ"ג (בא"ס ס"ק כ"א), והגה"ש הדומ"ץ שליט"א בתשובה (גרין ככת"י) צ"ח ש"כ"כ בפני יצחק (ספרדי אות ג' ס"ק כ"א), אכן דעת המשנ"ב (ס"י ר"ח ס"ק ע"ב וע"ג) דכל זמן שלא קבע צריך לברך אחריו בורא נפשות, [וכן דעת המג"א אלא שהחזיר יתור לענין דכשהיה היסט הדעת לא מהני קביעות יין ע"י"ש], ולדינא העיקר כדעת התניא ושאר פוסקים דאף כשלא קבע על היין פוטר מברכה אחרונה, ובפס"ט בספק ברכות דאוליין לקולא.

(ג) ויהיה דעת המשנ"ב הנ"ל, אכן אם קבע עצמו על היין א"צ לברך אף לפי דעת המשנ"ב. (ד) השליח הנבחרים (סוף פרק כ"ד מברכות) נוסח בדין זה, ובש"ח בית דוד (ס"י פ"ח) פסק דצריך לברך "בורא נפשות", וכ"ס האפיקי מגנים (ס"י קע"ד ס"ק פ'), אכן ח"פ החיים (ס"י ר"ח ס"ק פ"ב) הביא דעת שו"ת נשמת חיים (ס"י פ') ונערך השלחן (אות ד') דס"ל דאין צריך לברך בורא נפשות, ובאמת מפשטות לשון המג"א (ס"י קע"ד סק"ד) נראה דס"ל דאין צריך לברך שכח שם דאם דעתו לברך על כוס בהמ"ז אין צריך לברך ברכה אחרונה על המשקין ששתה לפני הסעודה וכ"ס התניא (ס"י קע"ד סעיף ד'), [אכן המשנ"ב (ס"י קע"ד ס"ק ל"ז) ובאפיקי מגנים הנ"ל כתבו שיש לדחוק שהמג"א מיייר כשמברך בהמ"ז על כוס של שכר וכ"ס הקצוה"ש (ס"י ס"י ס"ק ט"ו) בדעת התניא הנ"ל, אבל כ"ז הוא דוחק דפשוט לשון המג"א והתניא נראה דס"ל דפוטרי גם בבמה"ז וא"צ לברך עליהם, וכן מוכח להדיא בתניא (ס"י ר"ח סעיף י"ב) ע"י"ש, ונע"מ"ק על הקצוה"ש שלא העיר בזה], ולענין דינא פסק ח"פ החיים (שם) כמ"ש בפנים ולכתחילה יש לחזור לברך בורא נפשות על המים ואח"כ ישתה היין, ואם שבת ויברך על היין יש לאכול מאכל אחר ויכניס לפטור המים ע"י"ש, וכן מסק הגה"צ הדומ"ץ שליט"א בתשובה (גרין ככת"י) לאחר שהאריך בדין זה.

(ה) מ"ש הכה"ח הנ"ל (ח' כ"ד דעת הגה"צ הדומ"ץ שליט"א דאם בדעתו לשתות עוד מהמשקין לא יברך בורא נפשות קודם שתיית היין מכיון שזמנו צריך באמצע השתיה, ובפס"ט דגם כשיברך מוקדם בורא נפשות לא יצא לכ"ז) דינא כשאלה חדרה במה בין יין צריך לשתות דעת הח"א ומשנ"ב דלא סגי במעט יין כמ"ש בגליון העל"ט.

(ז) כמו שכתבנו בדברינו בגליון העבר דגם יין של קידוש פוטר שאר משקין.

(ח) תניא (ס"י רע"ב סעיף י"ג), וא"ר דיש לברך בורא נפשות שו"ת בית שירים (תוכה בדברינו שם) דס"ל דשאר משקין הם טפלים ליין אפילו בל ברכה, מ"מ כבר נתבאר שם שרוב פוסקים לא ס"ל כן, וע"כ אם אינו מברך ברכה אחרונה על היין יש לברך אשאר משקין וכ"ס הגה"צ הדומ"ץ שליט"א בתשובה (גרין ככת"י).

(ט) ח"א אדם (כלל מ"א דין ג') הור"ד בב"ל (ס"י קע"ד ד"ה ואפילו), וברור אנכי בענין שכתב דטוב שלא ישתה קודם הנטילת רק פחות מרביעית דהמג"א נשאר בצ"ע אין צריך לברך על המשקין ששתה לפני הסעודה אם שותה משקין בתוך הסעודה ע"י"ש, אכן התניא (ס"י קע"ד סעיף ר') חלק על המג"א ע"ש.